

Štyri protireformné podania opozície na Ústavný súd SR

Polemika medzi poslankyňou Národnej rady SR Zuzanou Martinákovou a ministrom zdravotníctva SR Rudolfom Zajacom

Reforma zdravotníctva môže byť spochybnená - Slobodné fórum a Smer ju napadli na Ústavnom súde SR. Ten bude posudzovať, či je v súlade s Ústavou SR preukazovanie bezúhonnosti zdravotníckych pracovníkov, premena zdravotných poisťovní na akciové spoločnosti, či vláda SR môže rozhodnúť o zastavení štrajku a Ústavný súd SR má tiež zaujať stanovisko k vydávaniu nariadení, ktoré určujú rozsah bezplatnej zdravotnej starostlivosti. Táto problematika bola aj ústrednou témou besedy, ktorej účastníkmi boli poslankyňa Národnej rady SR Zuzana Martináková, predsedníčka Slobodného fóra, a minister zdravotníctva SR Rudolf Zajac (TV Markíza, relácia Sito 26. mája 2005). Reláciu moderoval Daniel Krajcer.

Moderátor: *Najvážnejšou výhradou opozície je, že zdravie sa stalo tovarom, ktorý sa postupne stáva nedostupným pre všetkých občanov Slovenska. Tieto veľmi vážne slová odzneli na vašej spoločnej tlačovej besede so stranou Smer.*

Poslankyňa Z. Martináková: Tlačová beseda bola predovšetkým venovaná už spomínaným podaniam na Ústavný súd SR, ale hovorili sme aj o celkovom stave zdravotníctva, v ktorom od 1. januára začali platiť zákony z dielne ministerstva zdravotníctva. Zopakovali sme to, o čom sme hovorili už predtým, že občania majú nedostupnejšiu zdravotnú starostlivosť; zdravie sa stáva predmetom trhového hospodárstva, lekári prestávajú ošetrovať nadlimitných pacientov, vytvárajú sa poradovníky, ktoré už podľa noviel, ktoré pán minister pripravil, sa nemusia vytvárať, iba sa môžu vytvárať. Takže sa pýtame: komu priniesla reforma úžitok? Ani zdravotníckym pracovníkom, ani pacientom a nevidíme žiadnu skupinu v našej spoločnosti, ktorej by priniesla dlho očakávaný a sľubovaný úžitok.

Moderátor: *Naozaj sa zdravotníctvo postupne stáva pre niektorých občanov nedostupné?*

Poslankyňa Z. Martináková: Keď sme sa vlni rozprávali s pánom ministrom ešte pred schvaľovaním zákonov, pýtala som sa, ako bude zabezpečená zdravotná starostlivosť pre niektoré skupiny občanov. Súčasný prieskum už hovorí, že tretina dôchodcov nemá na lieky! Ako sú teda zabezpečené niektoré skupiny obyvateľstva, aby nevypadli zo zdravotníckeho systému?

Minister R. Zajac: Viete, to je taktika spálenej zeme... Každý asi máme iné štatistiky. Vo východoslovenskom regióne sme dali o 60 % viac kardiologickej starostlivosti, urobili sme na Slovensku o 1200 viac ťažkých kardiologických operácií, dokázali sme ošetriť vyše dva a pol tisíc infarktov... Vy, pani poslankyňa, sedíte v sociálnom výbore a poznáte môj názor, že práve sociálny systém je ten, ktorý ak niečo niekomu chýba, a je na to objektívny dôvod, má mu to dať. Zdá sa mi, že z hľadiska ľudí, ktorí sú naozaj v hmotnej núdzi, ste sa významne neangažovali. Moje údaje jasne hovoria, že sa predlžuje stredný vek živo narodených detí, že sme zvýšili zachytenie kolorektálneho karcinómu, keďže sme dali veľké peniaze do prevencie, ženy do 15, do 30 a nad 50 rokov môžu chodiť na bezplatné preventívne prehliadky, deťom v jedenástom a sedemnástom roku vyšetrujeme cholesterol a následne aj ostatné chyby... Takže hoci žijeme v jednej krajine, každý hovoríme iné. Ja však nemám rád taktiku spálenej zeme...

Moderátor: *Pán minister, pripúšťate, že sú skupiny obyvateľov, pre ktorých sa stáva zdravotná starostlivosť čoraz viac nedostupná?*

Minister R. Zajac: Nielenže to nepripúšťam, ale to vylučujem. Uvediem príklad. Ročné poskytovanie dialýzy stojí okolo 800-tisíc korún. Môžete uviesť nejaký prípad, pani poslankyňa, že by sme niekomu odmietli poskytnúť dialýzu, alebo mu povedali, ty si chudobný, tebe ju neurobíme? Liečba akútneho infarktu stojí 120- až 150-tisíc korún, nákladná je aj liečba onkologických ochorení. Máte, pani poslankyňa, vo svojej agende príklad, že by sme niekomu odmietli poskytnúť túto liečbu?

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister, my asi žijeme v inej realite. Poznám desiatky, možno stovky lekárov, ktorí sú veľmi nespokojní s týmto systémom a varujú pred ním. Vy staviate lekárov do úlohy obchodníkov: mám limit na pacienta, ošetrím ho, nemám, neošetrím ho. Zdravotníci sú zvyknutí, že zdravie

je pre nich vyššia hodnota, že majú iné poslanie, ako len kupovať a predávať. Sú veľmi nespokojní s týmto systémom a upozorňujú, že staviate zdravotníkov proti pacientom a pacientov proti zdravotníkom. Kam táto situácia povedie?

Moderátor: *Skúste reagovať, pán minister...*

Poslankyňa Z. Martináková:... ale ešte by som chcela reagovať na to, čo povedal pán minister o sociálnom výbore. Veľmi dôrazne som varovala vás, aj pána ministra Kaníka, že tieto reformy by sa nemali spúšťať, kým sa vy dvaja nedohodnete na tom, ako sa postaráte o tých, ktorí na to nemajú peniaze. Slobodné fórum žiadalo zriadiť výbor na koordináciu reforiem.

Minister R. Zajac: Samozrejme, neprichádza do úvahy, že by sa pacient dostal do situácie, že ak nemá finančné prostriedky, nedostane liečbu. Uvedte, pani poslankyňa, jediný konkrétny prípad.

Moderátor: *Máte taký, pani predsedníčka?*

Poslankyňa Z. Martináková: Mám ich priniesť sem do štúdia?

Moderátor: *To nie, len či hovoríte o konkrétnych prípadoch.*

Poslankyňa Z. Martináková: Určite, veď vám o nich lekári porozprávajú na počkanie.

Minister R. Zajac: Problém limitov je trochu citlivejší, pretože sa nemôžu vzťahovať na neodkladnú starostlivosť, iba na elektívnu. Čakacie listiny, pani poslankyňa, nevytvárajú lekári, ale majú ich zriaďovať zdravotné poisťovne, ktoré musia nakupovať zdravotnú starostlivosť. To je ich hlavné poslanie. Ja som bol vždy za konkrétnosť. Viem, že v súčasnosti majú zdravotníci ťažký život a obviňujú nás, akí sme zlí.

Rovnako viem, že v rezorte to už nemohlo zostať po starom, pretože to bolo nedôstojné nielen pre občanov, ale aj pre zdravotníkov. Povedali sme, že konkurencia musí byť aj medzi poskytovateľmi. Zdravotná starostlivosť musí byť štandardizovaná a tvrdo musí na ňu dozerat' Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Prípady, ktoré nám Úrad pre dohľad odhalil za päť mesiacov svojho fungovania, to je zrkadlo slovenského zdravotníctva...

Poslankyňa Z. Martináková: V systéme, v ktorom sa zdravotné poisťovne nebudú môcť zadlžovať, pretože sa stanú akciovými spoločnosťami, tak budú krátiť limity poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. Keď už ste otvorili tému reformy zdravotníctva, tak čo je väčším dôkazom, že to bolo zle urobené a nastavené, keď pán minister v priebehu pár mesiacov vracia všetky zákony do parlamentu a podľa mňa ich mení dosť zásadne.

Minister R. Zajac: Znova opakujem, že limity sú na to, aby regulovali plánovanú zdravotnú starostlivosť. Pani poslankyňa, hovoríte, že v novelách sú zásadne zmeny. Aké? Tvrdím, že žiadne zásadne zmeny tam nie sú. Povedzte mi jednu zásadnú zmenu, ktorú ste v novelách našli.

Poslankyňa Z. Martináková: Pamätáte sa na diskusiu, ktorá prebiehala v parlamente na tému nemocníc, ktoré sa musia transformovať na akciové spoločnosti? V krátkom čase ste zmenili názor a povedali ste, že môžu byť aj neziskové organizácie.

Minister R. Zajac: To bola legislatívno-technická chyba, pretože my sme tam mali akciové spoločnosti aj neziskové organizácie. Žiaľ, vyšli iba akciovky. Čestne som priznal, že naším zámerom nebolo z malých detských liečební robiť akciové spoločnosti. Opäť sa vás pýtam, aké sú zásadne zmeny v týchto šiestich novelách? Povedzte mi jednu!

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister, vás sa nepodarilo prefackať celému zástupu zdravotníckych pracovníkov, ktorí majú veľmi zlé skúsenosti s komunikáciou s vami. Chcem sa vás naozaj spýtať, pre koho reformu robíme, keď...

Minister R. Zajac: ... pre občana, pani poslankyňa, určite pre občana.

Poslankyňa Z. Martináková: A viete o tom, že tí občania sú s vašou reformou výrazne nespokojní?

Minister R. Zajac: Asi stretávame iných občanov.

Poslankyňa Z. Martináková: Medzi zdravotníckymi pracovníkmi je veľká nespokojnosť, vedia, že pravidlá sú nastavené zle. Pacient vás môže chváliť iba dovtedy, kým nevkráča do nejakého zdravotníckeho zariadenia.

Moderátor: *Na spomínanej tlačovej besede ste vyčítali páнови ministri, že nedošlo k oddĺženiu zdravotníckych zariadení, nevytvorilo sa konkurenčné prostredie a že reforma urýchlila odchod zdravotníkov do zahraničia.*

Poslankyňa Z. Martináková: A neodchádzajú lekári a sestry? To zasa žijeme každý v inej krajine?

Minister R. Zajac: Koľko ich odišlo za posledný rok?

Poslankyňa Z. Martináková: Vy máte asi iné štatistiky, ale odchádzajú nám najkvalitnejší.

Minister R. Zajac: Dobrým ukazovateľom je počet žiadostí o možnosť pracovať v krajinách Európskej únie. Najväčší počet žiadostí bol v máji až júli minulého roku, pretože si ich podávali ľudia, ktorí už dávno pracovali vonku a vstup Slovenska do EÚ využili na to, aby nemuseli robiť nostrifikačné skúšky.

Moderátor: *Číže neodchádzajú stovky?*

Minister R. Zajac: Nie, mesačne máme desať až dvadsať takýchto žiadostí a päť až desať žiadostí, aby sme im uznali diplom.

Moderátor: *Je pravda, že v nemocniciach je nedostatok lekárov a sestier, ktorých predtým zasa prepustili?*

Minister R. Zajac: Pravdou je, že na stole mám denne päť intervencií, aby som zamestnal lekára. Absolventi lekárskeho fakúlt i fakulty ošetrovateľstva vedia, ako ťažko si dnes zoženú miesto.

Moderátor: *Čo hovoríte na argument opozície, že nedošlo k oddĺženiu zdravotníckych zariadení?*

Minister R. Zajac: V roku 2002 bol v systéme zdravotníctva dlh 9 miliárd, v roku 2004 len 3,2 miliardy mínus 1,2 miliardy prebytkového hospodárenia zdravotných poisťovní. V tomto roku, odhadujem, bude dlh menej ako 2 miliardy, žiaľ, budú ho tvoriť aj regionálne nemocnice. Vnímam aj iný problém - pomerne tvrdý útok voči zdravotným poisťovniam za úroky, penále a príslušenstvo za faktúry z rokov 2000 a 2001, teda za dlhy, ktoré vznikali v minulosti, ktoré sú premlčané po štyroch rokoch a presne na štvrtý rok sa žalujú... Len Všeobecná zdravotná poisťovňa bude musieť zaplatiť miliardu korún dlhov - väčšinou ide o lekárne.

Poslankyňa Z. Martináková: Tvrdíme, že nedošlo k zastaveniu zadlžovania, že aj oddĺžené zdravotnícke zariadenia sa opäť zadlžujú. Skupina nezávislých ekonómov, analytikov nepovažuje za dobrý prvok pri budovaní konkurencieschopnosti zdravotníctva zlučovanie nemocníc v Bratislave a v Košiciach. Je to nesytemový prvok.

Minister R. Zajac: Nie je umenie „nalievať“ do Bratislavy 70 % všetkých finančných zdrojov... S Košicami ste, pani poslankyňa, trochu vedľa, lebo zlúčenie košických nemocníc sa hodnotí ako jeden z najlepších krokov v ekonomike hospodárenia východoslovenského regiónu. Zlúčená nemocnica dnes tvorí dlh iba vo výške odpisov. V Bratislave bude veľký problém, tamojšie nemocnice nám tvoria dlh okolo 70 miliónov. Je to dané pôsobením lekárskeho fakúlt, náročnosťou zdravotnej starostlivosti, ale aj preto, lebo Bratislava koncentruje na seba skoro celú medicínsku moc.

Moderátor: *Dajme teraz priestor diváckym otázkam.*

Divák: *Pán minister, čo podľa vás sledujú politické subjekty svojím podaním na Ústavný súd SR?*

Minister R. Zajac: Predpokladám, že čistotu práva a ústavy. Naozaj nepredpokladám zlý úmysel a hovorím to úprimne: opozícia využije všetko na to, aby dosiahla súlad ústavy s platnými zákonmi, dokonca si myslím, že by to mala robiť aj koalícia. Som hlboko presvedčený, že naše zákony sú v súlade s ústavou a neviem si

predstaviť koaličného, opozičného alebo nezávislého politika, ktorý by presadzoval protiústavný zákon. Ústavný súd je na to, aby o podaniach rozhodol, podobne, ako rozhodol o dvadsať- alebo päťdesiatkorunových poplatkoch.

Moderátor: *E-mailová otázka: Čo hovorí minister na odhalenia korupcie u ortopédov v Trenčíne a Bratislave?*

Minister R. Zajac: Korupcia funguje tam, kde nefunguje systém. Keď nie je dobre fungujúci systém, a náš skutočne nefunguje, tak sa budete domáhať možnosti kúpiť si tú službu, hoci to nerobíte rád. Ukážte mi jedného občana, ktorý rád podpláca! Ja som takého nestretol. V Trenčíne je to klasický prípad, v Bratislave zjavne nešlo o korupciu v tom prosťoduchom význame slova, že peniaze dostane do vrečka poskytovateľ a on za to niečo urobí navyše. Ak sa bude situácia v systéme zlepšovať, musí klesať aj korupcia. Nepočul som o korupcii v Rakúsku či Nemecku.

Poslankyňa Z. Martináková: Veľmi oceňujem, ako sa pán minister postavil k nášmu podaniu na Ústavný súd SR, lebo tu vôbec nejde o politickú otázku.

Moderátor: *Dobre. Poďme teraz ku konkrétnym podaniam na Ústavný súd SR. Začnime tým, ktoré súvisí s preukazovaním bezúhonnosti zdravotníckych pracovníkov.*

Minister R. Zajac: Napríklad podľa zákona o verejnej službe, zákona o advokácii a ďalších asi päťdesiatich zákonných normách, ak má zákonodarca záujem, aby bol občan bezúhonný, požaduje odpis, na ktorom vidno aj zmazané trestné činy. Ak ma nemôže obhajovať advokát, ktorý nemá čistý odpis, čo taký gynekológ s nečistým odpisom?

Moderátor: *Dobre. Ďalej nasleduje premena zdravotných poisťovní na akciové spoločnosti...*

Minister R. Zajac: To nekomentujem. Pani poslankyňa hovorí o súkromných poisťovniach, pritom vieme, že VŠZP a Spoločná zdravotná poisťovňa sú štátne a budú štátne akciové spoločnosti...

Moderátor: *Tretie podanie hovorí o možnosti vlády SR rozhodovať o zastavení štrajku...*

Minister R. Zajac: Článok 37 ods. 4 dáva právo na štrajk, ale posledná veta v článku 54 hovorí, že môže byť obmedzené právo na štrajk ak by došlo k ohrozeniu zdravia, života alebo majetku. Myslia sa tým v prvom rade policajti, vojaci, ale ja v tomto prípade myslím aj na lekárnikov a na zdravotníkov, ktorí by pri svojej štrajkuchtivosti mohli ohroziť zdravotný stav.

Moderátor: *Dobre. A čo vydávanie právnych predpisov?*

Minister R. Zajac: Uznesenie Ústavného súdu SR č. 13 z roku 1994 hovorí o tom, že pôvodný Liečebný poriadok, ktorý bol nariadením vlády, musí byť stanovený zákonom. My sme urobili ústavný kompromis, keď sme v zákone určili, ktoré choroby sa vždy plne hradia. O tom zvyšku máme možnosť diskutovať.

Moderátor: *Pán minister, myslíte si, že tieto podnety neobstoja na Ústavnom súde SR?*

Minister R. Zajac: Naozaj nechcem hovoriť o tom, čo Ústavný súd SR spraví.

Moderátor: *Je tu záverečný súboj, pani Martináková, nech sa páči.*

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister, po parlamente kolujú informácie, že sa máte sám vzdať a odísť z funkcie...

Minister R. Zajac: Áno, počul som o takýchto rečiach. Považujem za svoju povinnosť reformu dokončiť, hoci sa cítim veľmi unavený, ale z boja utekať nebudem. Budem sa snažiť zotrvať do konca volebného obdobia.

Moderátor: *Ďakujem, teraz je priestor pre vašu otázku.*

Minister R. Zajac: Pani poslankyňa, pozeral som si vaše výroky, ale potom som si povedal, ste šarmantná žena, tak sa vás spýtam, čo nové u vás doma, čo detičky a manžel, ako sa vám darí. Veď nemusíme byť večne na ostrí noža.

Poslankyňa Z. Martináková: Keby som ja vám dala otázku, ako sa má vaša žena a deti, asi by ste sa na mňa pozreli, či som spadla z čerešne, či z duba, či som sa nezbláznila a čo v tej politike robím. Tak vedzte, že tak sa ja teraz pozerám na vás, lebo vaša otázka je naozaj absolútne absurdná v tých vzťahoch, v ktorých sa tu nachádzame - vy ako minister a ja ako poslankyňa. Na záver chcem povedať, že pán Krajcer už viackrát volal do tohto duelu so mnou pána Kaníka, ale on vždy odmietol; oceňujem, že vy vždy na diskusiu so mnou prídete.

(Beseda je redakčne spracovaná.)